

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa S. O.
przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów i nałożenie kary pieniężnej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 15 października 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 6 września 2013 r.

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 6 września 2013 r., oddalił apelację S. O. (powód) od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 2 października 2012 r., w sprawie z odwołania od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 22 listopada 2010 r.

Sąd drugiej instancji wyjaśnił, że w odniesieniu do każdego ze wskazanych w decyzji zachowań powoda zachodziły podstawy do stwierdzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowy interes konsumentów. W pierwszej kolejności Sąd drugiej instancji wyjaśnił, że prowadzona przez powoda strona internetowa [...] miała charakter ofertowy. Stosowany przez powoda regulamin zawierał *essentialia*

negotii umowy przewozu. Stanowił ofertę w rozumieniu art. 66 k.c. Postanowienia składające się na treść proponowanej umowy mogą zostać w całości określone bezpośrednio w samej ofercie albo też w ofercie może zostać zawarte odesłanie do innego oświadczenia woli określającego treść umowy, w szczególności gdy do zawarcia umowy dochodzi przy wykorzystaniu wzorca umownego. W konsekwencji nie podanie na stronie internetowej [...] w opublikowanym Regulaminie imienia, nazwiska oraz adresu przedsiębiorcy stanowiło zaniechanie bezprawne w rozumieniu art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Prawodawca wymienił *expressis verbis* imię, nazwisko i adres przedsiębiorcy jako istotne informacje potrzebne konsumentowi do podjęcia decyzji dotyczącej umowy, których niepodanie powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Unormowanie to jest wyrazem uznania przez ustawodawcę prawa konsumenta do informacji za prawo fundamentalne konsumenta, którego naruszenie zagraża swobodzie decyzji co do związania się umową z danym przedsiębiorcą.

Sąd Apelacyjny nie podzielił także zarzutu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej jako uokik) oraz art. 7, art. 63 ust. 1 i 2 oraz art. 17 ust. 4 Prawa przewozowego. Brzmienie wskazanych w decyzji postanowień regulaminu stosowanego przez powoda jest sprzeczne z powołanymi przepisami Prawa przewozowego, w związku z czym stosowanie regulaminu o treści sprzecznej z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa stanowi zakazaną praktykę godzącą w zbiorowy interes konsumentów. Zwolnienie się przedsiębiorcy z obowiązku wykonania przewozu, „jeżeli klient nie podporządkował się poleceniom obsługi pojazdu” narusza art. 7 Prawa przewozowego, który wylicza wyczerpująco okoliczności zwalniające przewoźnika z obowiązku wykonania przewozu. Okoliczność, że art. 15 ust. 2 Prawa przewozowego pozwala na niedopuszczenie do przewozu lub usunięcie ze środka transportowego osób zagrażających bezpieczeństwu lub porządkowi w transporcie, a ust. 3 osób uciążliwych dla podróżnych lub odmawiających zapłacenia należności za przewóz nie uzasadnia przyjęcia założenia, że powołane postanowienie Regulaminu nie jest bezprawne.

Sąd Apelacyjny przyjął także, że postanowienie stosowanego przez powoda Regulaminu o treści „Firma C. nie ponosi odpowiedzialności za przewożone rzeczy i bagaże” jest sprzeczne z art. 63 ust. 1 Prawa przewozowego, który stanowi, że za rzecz, które podróżny przewozi ze sobą pod własnym nadzorem przewoźnik ponosi odpowiedzialność, jeżeli szkoda powstała z jego winy oraz że przewoźnik odpowiada za przewożone przez podróżnego rzeczy jak za przesyłkę, jeżeli podróżny umieści je, bez możliwości sprawowania nad nimi stałego nadzoru, w miejscu wskazanym przez przewoźnika lub na ten cel przeznaczonym.

Sąd Apelacyjny uznał także za sprzeczne z ustawą postanowienie Regulaminu dotyczące zwrotu zakupionego biletu jedynie u kierowcy autobusu oraz najpóźniej na 1 h przed odjazdem autobusu, podczas gdy z art. 17 ust. 1 i 4 Prawa przewozowego wynika, że podróżny może odstąpić od umowy przed rozpoczęciem podróży. Przepis ten nie określa terminu, ani osoby wobec której ma zostać złożone oświadczenie o odstąpieniu od umowy przewozu.

Za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów Sąd Apelacyjny uznał także praktykę polegającą na niepodawaniu w ofercie numeru NIP.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości, zarzucając naruszenie art. 66 § 1 k.c., art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 uokik w związku z art. 6 ust. 1 i 4 pkt 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (dalej jako upnpr); art. 24 ust. 1 i 2 uokik w związku z art. 7, art. 3 ust. 1 i 2 oraz art. 17 ust. 4 Prawa przewozowego, a także art. 24 ust. 1 i 2 uokik w związku z art. 21 pkt 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. nr 155, poz. 1095).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód powołał się na potrzebę rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, czy wydany przez przewoźnika na podstawie art. 4 Prawa przewozowego regulamin przewozu bagażu i osób, nie zawierający elementu przedmiotowego istotnego umowy przewozu, jakim jest cena, lecz zawierający wyłącznie pewien zakres czynności technicznych dotyczących wykonywania umowy przewozu może być uznany za ofertę w rozumieniu art. 66 k.c.? Ponadto, powód powołał się na potrzebę wykładni art. 66 § 1 k.c., jako przepisu budzącego poważne wątpliwości.

Prezes Urzędu wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna nie jest zwykłym środkiem zaskarżenia. Jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji tegoż w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). Wypełnienie tego wymogu polega na przedstawieniu wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Mając na względzie, że skarga kasacyjna realizuje przede wszystkim interes publiczny polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 55/12 i powołane tam orzeczenia).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, w przypadku powołania się w podstawie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) skarżący ma obowiązek sformułować zagadnienie zawierające w swej treści

konkretny przepis (przepisy) prawa, na którym zostaje oparte (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 sierpnia 2012 r., III SK 4/12; z dnia 20 marca 2013 r., III SK 33/12; z dnia 20 marca 2013 r., III SK 37/12) oraz przedstawić odpowiednią jurydyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c.

Uzasadnienie wniosku powoda o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia wyżej wymienionych wymogów. W części uzasadniania dotyczących występowania istotnego zagadnienia prawnego powód, zamiast przedstawić jurydyczny wywód odpowiadający utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego i wskazanym w piśmiennictwie standardom, ograniczył się do polemiki z poglądami wyrażonymi w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku bez prezentacji jakiegokolwiek głębszego wyводу prawnego na okoliczność wadliwości rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego przy użyciu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji.

Dodatkowo Sąd Najwyższy uznaje, że przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne nie jest zagadnieniem prawnym sprawy, gdyż kwestia statusu regulaminu stosowanego przez powoda jako oferty w rozumieniu art. 66 k.c. nie ma znaczenie dla ewentualnego rozpoznania prawidłowości zastosowania przez Sąd drugiej instancji art. 24 ust. 1 i 2 uokik w związku z art. 6 ust. 1 i 4 pkt 2) upnpr. Powodowi zarzucono stosowanie nieuczciwej praktyki rynkowej polegającej na wprowadzającym w błąd zaniechaniu informacyjnym poprzez posługiwanie się regulaminem pozbawionym określonych informacji. W ocenie Sądu Najwyższego, w obecnym składzie, posługiwanie się w obrocie konsumenckim regulaminem wykonywania usług jest zachowaniem, które rzutuje na decyzje podejmowane przez konsumentów, gdy regulamin ten określa zasady, na jakich wykonywane będą przez przedsiębiorcę usługi.

Z kolei w przypadku powołania się na art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego, skarżący powinien nie tylko określić, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ale także wskazać,

na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów lub przedstawić rozbieżności w orzecznictwie sądów (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01). Skarżący ma obowiązek podania doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie sądów (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 17/12 i powołane tam orzecznictwo). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności; wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych przy użyciu różnych metod wykładni, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 3 listopada 2003 r., II UK 184/03; z 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). Pamiętać przy tym należy, że w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. chodzi o rozbieżności w wykładni przepisów, a nie rozbieżności w ich stosowaniu (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2013 r., III SK 23/13).

W odniesieniu zaś do potrzeby wykładni art. 66 § 1 k.c. powód nie przedstawił żadnej analizy co do występowania takich wątpliwości w dotychczasowym orzecznictwie lub piśmiennictwie.

Na etapie „przedsądu”, kiedy Sąd Najwyższy podejmuje decyzję o przyjęciu skargi do rozpoznania, ocenie i analizie podlega, obok elementów konstrukcyjnych skargi, tylko wniosek o jej przyjęcie i jego uzasadnienie. Dlatego nawet wynikająca z dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego wadliwość rozstrzygnięcia orzeczenia Sądu drugiej instancji w odniesieniu do zachowania powoda polegającego na niepodawaniu numeru identyfikacji podatkowej na stronie internetowej powoda (por. wyrok SN z 3 października 2013 r., III SK 50/12) nie wpływa na możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jeżeli wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania został wadliwie sformułowany lub uzasadniony. Analogicznie jest w odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3) uokik w związku z art. 6 ust. 1 i 4 pkt 2 upnprp, w sytuacji gdy wprowadzenie w błąd bada się z perspektywy przeciętnego odbiorcy o cechach określonych normatywnie w art. 2 pkt upnprp, zaś powód posługiwał się Regulaminem nie zawierającym danych pozwalających na identyfikację podmiotu świadczącego usługi w taki sposób, że przeciętny konsument w rozumieniu upnprp mógł z łatwością do nich dotrzeć, o ile

nie posiadał ich już w momencie wejścia na stronę internetową prowadzoną przez powoda.

W odniesieniu do przypisanych powodowi praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów dotyczących Prawa przewozowego Sąd Najwyższy wypowiedział się już w powołanym wyżej wyroku z 3 października 2013 r., III SK 50/12. W tym zakresie rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego jest zbieżne z poglądami wyrażonymi w uzasadnieniu powołanego orzeczenia. W podstawach skargi kasacyjnej powód nie kwestionował zaś wysokości kary pieniężnej z tytułu przypisanych mu uchybień, co wyłączało ewentualną kasacyjną kontrolę zarówno samej publicznoprawnej potrzeby karania powoda za stwierdzone naruszenia (art. 1 uokik), jak i wysokości nałożonych kar (art. 106 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 111 uokik).

Ponadto, w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i uwzględnienia sformułowanych w niej zarzutów wnioski kasacyjne powoda nie mogłyby zostać uwzględnione. Powód wniósł bowiem o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W., lecz nie wnosił o uchylenie orzeczenia Sądu pierwszej instancji. Uchylenie zaś wyroku Sądu pierwszej instancji mogłoby mieć miejsce tylko w przypadku nierozpoznania przez ten Sąd istoty sprawy, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca. Alternatywnie powód wnosił o „uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego [...] oraz orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie odwołania i uchylenie decyzji [...] Prezesa Urzędu”, bez wniosku o uchylenie także wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego ma swoją podstawę w art. 98 k.p.c. w związku z § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013 r. poz. 490).

